

Sygn. akt I ACa 394/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 października 2014 roku

Sąd Apelacyjny w Lublinie, I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Walentyna Łukomska-Drzymala
Sędzia:	SA Jolanta Terlecka
Sędzia:	SA Jerzy Nawrocki (spr.)
Protokolant	Sekretarz sądowy Magdalena Szymaniak

po rozpoznaniu w dniu 2 października 2014 roku w Lublinie na rozprawie

sprawy z powództwa K. K.

przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Dyrektora Zakładu Karnego w S.

o zadośćuczynienie

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 29 listopada 2013 roku, sygnatura akt I C 458/13

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie II w ten sposób, że zasądzoną kwotę 3.600 złotych obniża do kwoty 120 (sto dwadzieścia) złotych;

II. w pozostałej części apelację oddala;

III. nie obciąża powoda kosztami postępowania apelacyjnego.

I A Ca 394/14

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 29 listopada 2013r. Sąd Okręgowy w Siedlcach po rozpoznaniu w dniu 29 listopada 2013 r. sprawy z powództwa K. K. przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Dyrektora Zakładu Karnego w S. o zadośćuczynienie oddalił powództwo i zasądził od K. K. na rzecz Skarbu Państwa reprezentowanego przez Dyrektora Zakładu Karnego w S. kwotę 3.600zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

W pozwie z dnia 19 kwietnia 2013 roku, powód K. K. domagał się zasądzenia od pozwanego Skarbu Państwa – Zakładu Karnego w S. kwoty 85 000 zł tytułem zadośćuczynienia pieniężnego z tytułu odbywania kary pozbawienia wolności w warunkach naruszających jego dobra osobiste i zdrowie. Jako podstawę prawną wskazywał art. 77 Konstytucji RP i art. 417 kc.

Sąd ustalił, że K. K. odbywał karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w S. w okresie od dnia 12 września 2007r. do 15 stycznia 2008r. i od 21 lutego 2008r. do 9 kwietnia 2010r. w różnych celach usytuowanych w oddziale(...) i (...). Od 6 grudnia 2009r. miał zagwarantowaną powierzchnię mieszkalną (informacja k. 31).

Dyrektor Zakładu Karnego z uwagi na znaczne przeludnienie na podstawie art. 248 kkw rozkazem dziennym nr (...) z dnia 13 kwietnia 2004r. polecił dostawić łóżka na tzw. zagęszczenie w całej jednostce. W celach, w których przebywał powód łóżka były dostawiane. W celach oddziału (...) powód miał zagwarantowaną powierzchnię mieszkalną zgodnie z art. 110§2 kkw. Zarządzeniem wewnętrznym m.in. nr (...) z dnia 30 marca 2009r., nr (...) z dnia 30 września 2009r. Dyrektor Zakładu Karnego zarządził umieszczenie osadzonych w całej jednostce w warunkach, w których powierzchnia w celi na jedną osobą wynosi mniej niż 3 m.kw. O wysokim stanie zaludnienia systematycznie był informowany sędzia penitencjarny (zawiadomienia sędziego penitencjarnego k.26-30).

Cele, w których przebywał K. K. usytuowane były w pawilonie (...) Zakładu Karnego w S.. W okresie pobytu w nim powoda kącik sanitarny był oddzielony od części mieszkalnej celi parawanem drewniano-metalowym do wysokości 1,60-1,80m, zaś światło wejścia zasłaniane zasłonką materiałową. W celach całego pawilonu (...) nie było możliwości korzystania z ciepłej wody, gdyż budynek ten do 2012r. nie posiadał rozprowadzonej instalacji ciepłej wody (okoliczności przyznane przez pozwanego).

W czasie pobytu w Zakładzie Karnym w S. K. K. miał zapewniony dostateczny dostęp do opieki medycznej. Kilkanaście razy korzystał z porad lekarza pierwszego kontaktu, a także z konsultacji specjalistów: psychiatry, okulisty, chirurga, dermatologa. Miał wykonywane badanie RTG i gastroskopię (informacja kierownika ambulatorium k. 33).

K. K. złożył pozew w administracji Zakładu Karnego w W. w dniu 15 kwietnia 2013r. (koperta k. 5v).

Sąd Okręgowy uznał za zasadny podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia roszczenia. Jak wynika z uzasadnienia pozwu K. K. dochodzi roszczenia o zadośćuczynienie w związku z naruszeniem jego dóbr osobistych tj. godności i zdrowia, w związku z pobytem w Zakładzie Karnym w S. za ten okres. Zgodnie z utrwalonymi poglądami judykatury i doktryny naruszenie dobra osobistego zawinionym działaniem lub zaniechaniem klasyfikowane jest jako czyn niedozwolony.

Przedawnienie roszczeń z art. 448 kc reguluje art. 442¹ §1 kc. Przepis ten wszedł w życie w dniu 10 listopada 2007r. na podstawie ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny (Dz. U. nr 80, poz. 538). Zgodnie z art. 2 tej ustawy do roszczeń, o których mowa w art. 1 tej ustawy, powstałych przed dniem jej wejścia w życie, a według przepisów dotychczasowych jeszcze nie przedawnionych, stosuje się przepisy art. 442¹ § kc. Zgodnie z art. 442¹ § kc, roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia.

Nie ulega wątpliwości, iż powód podczas okresu odbywania kary pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w S. Powód znał warunki odbywania kary, a tym samym wiedział o ewentualnej szkodzie. Znana mu była również osoba zobowiązana do jej naprawienia. W ocenie Sądu, K. K. w trakcie osadzenia w celach, w których warunki odbiegały od wymaganych przepisami, miał świadomość, że okoliczności te mogą stanowić naruszenie dóbr osobistych. Zatem termin przedawnienia winien być liczony najpóźniej od 9 kwietnia 2010r. [data wymagalności roszczenia], tj. od daty zakończenia odbywania kary w ZK w S..

K. K. złożył pozew w administracji Zakładu Karnego w W. w dniu 15 kwietnia 2010r. , co wynika z pieczęci zakładu karnego – koperta k.5v. W dniu 16 kwietnia 2010r. Zakład Karny we W. złożył pismo w placówce pocztowej.

Zgodnie z art. 165 § 3 kpc za datę wniesienia pozwu do sądu przez osobę pozbawioną wolności uznać należy datę oddania pisma w administracji zakładu karnego. W chwili wniesienia pozwu tj. 15 kwietnia 2010r. roszczenie powoda o zadośćuczynienie było już przedawnione.

Sąd nie znalazł podstaw do zastosowania art. 5 kc i przyjęcia, iż zarzut przedawnienia stanowi nadużycie prawa przez pozwanego. Powód mógł bez zbędnej dochodzić swych roszczeń w odpowiednim czasie. K. K. nie wykazał przyczyn opóźnienia w dochodzeniu roszczenia wskazując jedynie, iż pozew napisał w dniu 8 kwietnia 2013r., co wynika z daty na pozwie, a nadto, iż odmówiono mu pełnomocnika i musiał sam przygotować się do tej sprawy. Powód nie jest osobą nieporadną czy znajdującą się w złym stanie zdrowia. Samodzielnie napisał pozew, wskazując niedogodności, które jego zadaniem uzasadniały roszczenie.

W tym stanie faktycznym i prawnym Sąd nie badał czy zachodzą przesłanki materialno-prawne uzasadniające przeprowadzanie innych dowodów na okoliczności związane z warunkami pobytu powoda w Zakładzie Karnym w S..

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 kpc i § 6 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu [Dz. U. Nr 163, poz. 1349].

Powód zakończy odbywanie kary za dwa lata i pięć miesięcy. Ma dwoje dzieci w wieku po 7 lat, które przebywają w domu dziecka. Jest zobowiązany do alimentów w kwocie łącznej po 700 zł miesięcznie. Powód przed osadzeniem pracował zawodowo. Jest z zawodu technikiem budowlanym. Jest osobą młodą i zdrową. W tych okolicznościach Sąd uznał, iż będzie w stanie po opuszczeniu zakładu karnego uiścić należne na rzecz pozwanego koszty procesu.

Apelację od tego wyroku wniósł powód zaskarżając go w całości [k. 99]. Apelacja powoda ma charakter opisowy. Wynika z niej, że powód nie zgadza się z oddaleniem jego powództwa uznając, że doszło do naruszenia jego dóbr osobistych w czasie odbywania kary pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w S.. Powód nie zgadza się również z obciążeniem go kosztami procesu z uwagi na jego sytuację materialną.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje: Apelacja powoda jest uzasadniona wyłącznie co do wadliwego orzeczenia o kosztach procesu.

Sąd Apelacyjny w całości przyjmuje za własne ustalenia Sądu Okręgowego dotyczące daty wniesienia powództwa, ustalenia daty wymagalności roszczenia powoda i ocenę Sądu Okręgowego co do zasadności podniesionego przez pozwanego zarzutu przedawnienia roszczenia. Roszczenie powoda nie mogło być uwzględnione ze względu na to, że się przedawniło, a pozwany podniósł w toku procesu zarzut przedawnienia. Zgodzić należy się również z oceną Sądu Okręgowego co do braku podstaw do uznania aby podniesienie zarzutu przedawnienia roszczenia przez pozwanego stanowiło w okolicznościach sprawy nadużycie prawa w rozumieniu art. 5 kc.

Z tego względu podniesione przez powoda w apelacji zarzuty co do błędnej oceny przez Sąd Okręgowy przesłanek materialnoprawnej odpowiedzialności pozwanego są bezprzedmiotowe, gdyż nie podważają prawidłowości rozstrzygnięcia o roszczeniu powoda. Z tych względów apelacja powoda co do zasady podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 kpc.

Jednakże Sąd Okręgowy wadliwie orzekł o kosztach procesu w sprawie niniejszej zawiązując wysokość zasądzonej od powoda z tego tytułu kwoty.

Jak prawidłowo ustalili Sąd pozew został wniesiony w dniu 16 kwietnia 2013r. W dacie tej obowiązywały przepisy Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości o stawkach wynagrodzenia radców prawnych przewidujące w § 10 ust. 1 pkt 25 przepis szczególny dotyczący minimalnego wynagrodzenia radcy prawnego w sprawach, których przedmiotem jest żądanie zasądzenia odszkodowania lub zadośćuczynienia związanego z warunkami wykonywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania. Stawka minimalna została ustalona na kwotę - 120 zł. Przepis ten wszedł w życie 25 lutego 2012r. (Dz.U.2012.149) i w dacie wniesienia pozwu w sprawie niniejszej już obowiązywał.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie § 2 ust. 2 cytowanego rozporządzenia art. 386 § 1 kpc zmienił zaskarżony wyrok w pkt II w ten sposób, że obniżył zasądzoną tytułem zwrotu kosztów procesu kwotę 3 600zł do kwoty 120 zł, wynikającej ze wskazanego wyżej przepisu Rozporządzenia.

W pozostałej części Sąd apelację oddalił jako bezzasadną na podstawie art. 385 kpc.

Wobec oddalenia apelacji co do zasady i częściowego uwzględnienia apelacji w zakresie kosztów procesu Sąd odstąpił od obciążania powoda kosztami procesu przed sądem odwoławczym na podstawie art. 102 kpc.